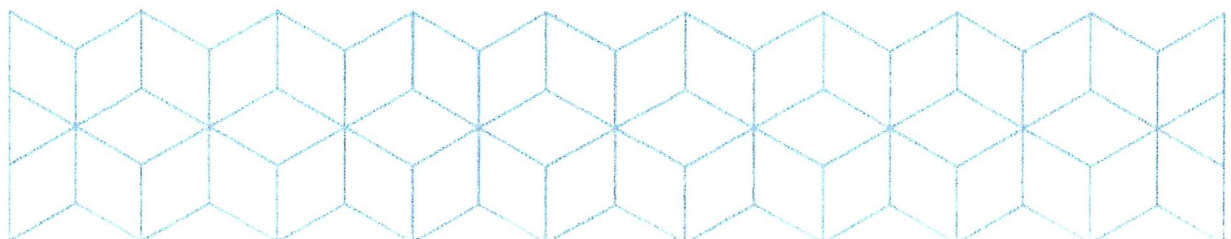

Kontroll
Christian Lunde
13.03.2019

EKSAMEN

Emnekode: IRB24016-1 18 H	Emnenavn: Geoteknikk og anleggsteknikk
Dato: 03.04.2019 Sensurfrist:	Eksamenstid: 3 timer
Antall oppgavesider: 2 Antall vedleggsider:6	Faglærer: Lars Marius Brekke, Jan Gunnar Grimstad Oppgaven er kontrollert: Christian Lunde
Hjelpemidler: Enkel kalkulator	
Om eksamensoppgaven: Oppgave 1 og 2 teller 30% hver, oppgave 3 teller 40%	
Kandidaten må selv kontrollere at oppgavesettet er fullstendig	

Oppgave 1 - 30% Lette fyllinger

- ✓ a) Kompensert fundamentering: Du skal legge ut en underbygning av 1,2 meter skumglass («glasopor») over et areal på 2520 m² for 6 stk rekkehus med 4 leiligheter i 2 etasjer i hver av de 6 enhetene. Angi utleggingsprosedyre, komprimeringer og totalforbruk av løst skumglass.
- ✓ b) Vi forutsetter at 1,2 m med leire med tyngdetetthet 20 kN/m³ blir erstattet med skumglasset nevnt over med tyngdetetthet på 3,5 kN/m³. Hva kan vekten av hver av de 24 leilighetene være uten at grunnen får en ekstra belastning?

Oppgave 2 - 30% Fjellarbeider

- ✓ a) Tenk deg en situasjon med dagsprengning med en pall på 4-12 meter høy. Pallen er ferdig boret med 5 rader, ladet med ulik tennernummer pr rad og klar for detonering. Redegjør for hvordan sprengningsforløpet er i pallen etter detonering?
- ✓ b) I en fjellskjæring er det krav til kontur. Forklar begrepet «Presplitting» i denne sammenheng og hvordan utføres den? Hvilke andre metoder kan vi bruke for å få en pen skjæring?
- ✓ c) Du skal planlegge en grøftesprengning som er 4 meter dyp og 2 meter bred. Bor hullene med kast på 3:1 og beregn 4 hull i bredden. Underboring gjøres med 0,5 meter med 50mm borkrone. Bruk en tenner pr hull av typen elektrisk tenner (VA) med motstand 3,6 ohm. Lag en skisse av grøften sett ovenfra med totalt 20 hull der forsetningen er 1,0 meter. Det skal være en tenner pr hull og koble tennerne i serie. Hva blir totalmotstanden i ohm når en skal legge til at tennerkabelen (skytekabelen) har en motstand på 5 ohm?
I hvert hull bruker vi sprengstoff av typen EMULEX 2 PLUS med patron diameter 30mm og lengde 700mm. Hver patron veier 0,54 kg. Lad hull fra bunn til topp minus fordemning på 1,1 meter. Hva blir total ladningsmengde av sprengstoff og ladningsmengde pr m³ fjell? Tegn også vertikalt snitt av et borhull med ladet sprengstoff.

Oppgave 3 Veiteknologi

Det skal bygges en ny vei inn til Oslo, det er forventet relativ høy trafikk belastning. Det er dimensjonert en 4-felts vei med en antatt $\text{ÅDT-T}=15\%$. veien er dimensjonert for en 20 års periode fra åpningsåret med en årlig trafikk vekst på 2%.

- A) Bergen ÅDT ut i fra nevnte opplysninger ovenfor, gjennomsnittlig antall aksler per kjøretøy kan settes til 2,4. sum ekvivalent 10 tonns aksler pr. felt i dimensjoneringsperioden er beregnet til 21 millioner, trafikk gruppe F
- B) Det skal dimensjoneres en overbygning for veien beskrevet over. (ved manglende svar i oppgave A benytt ÅDT 35 000) Sett opp et forslag til overbygning. Anta bæreevnegruppe 3. Anta knust fjell, lite finstoff drenert i frostsikring. Det må sikres at både Bærelagsindeks og Styrkelagsindeks er i henhold til håndbokkrav beskrevet i HB N200.
- C)
1. Ved hvilken ÅDT skal veier frost isoleres?
  2. For å unngå svært tjukke lag i overbygningen. Hva annet en XPS kan brukes som frost isolasjon?
  3. Ved frostsikring velges det materialer i rekkefølge etter tilgjengelighet grunnet pris, sett opp prioritert rekkefølge på isolasjonsmaterialer for veien 1-4?
  4. Ved bestemmelse av dekketype skal det i tillegg til trafikkbelastningen tas hensyn til ?
  5. Hvilke 3 faktorer må være på plass for at frost skal være et problem for veien ?
  6. Nevn kort nedbrytningsfaktorer fra trafikklast?
  7. Nevn 2 tester for steinmaterialer benyttet i veibyggning?
  8. Definere uttrykkene Ressurskapasitet og Skiftkapasitet?
  9. Hva er forskjellen på massetransport og masseflytting?
  10. Hva bør foreligge før det graves på et prosjekt på og ved vei?

Vedlegg

1 felts veg: $f = 1,0$
 2 felts veg: $f = 0,5$
 4 felts veg: $f = 0,4$

$E = 0,207$ ved tillatt aksellast 8 tonn

$E = 0,301$ ved tillatt aksellast 9 tonn

$E = 0,424$ ved tillatt aksellast 10 tonn

$$N = f \times ADT_T \times 365 \times ((1,0 + 0,01 \times p)^n - 1) / (0,01 \times p) \times C \times E$$

Bærelagstype		Øvre bærelag						Nedre bærelag					
		Trafikkgruppe ¹⁾						Trafikkgruppe ¹⁾					
		A	B	C	D	E	F	A	B	C	D	E	F
Knust grus ²⁾	Gk	■						■	■				
Knust fjell	Fk	■						■	■	■			
Asfaltert grus	Ag		■	■	■	■	■		■	■	■	■	■
Asfaltert pukk	Ap		■	■	■	■	■		■	■	■	■	■
Penetrert pukk	Pp		■	■	■	■	■		■	■	■	■	■
Gjenbruksasfalt ³⁾	Gja		■	■	■	■	■		■	■	■	■	■
Knust asfalt	Ak		■	■	■	■	■		■	■	■	■	■

- 1) Nedre grense er økonomisk betinget. Øvre grense er satt av funksjonsmessige årsaker.
- 2) Knust grus brukes ikke på riksveg eller som øvre bærelag på vegger med $N > 0,2$ mill.
- 3) Bruken av Gja bør vurderes i hvert enkelt tilfelle, se pkt 512.6.

Figur 510.7 Bruksområder for materialer i bærelag

		Trafikkgruppe					
		A	B	C	D	E	F
Grus	G	■	■	■	■	■	■
Pukk, kult	P, K	■	■	■	■	■	■
Gjenbruksbetong	Gib	■	■	■	■	■	■

Figur 510.8 Bruksområder for materialer i forsterkningslag

Frostsikringslag	Antatt vanninnhold i frostsikringslag	Årsmiddeltemperatur °C					
		-2	0	2	4	6	8
Kult, drenert	1,0 %	-	1,86	1,21	1,00	0,87	0,79
Knust fjell, lite finstoff, drenert	2,0 %	1,92	1,40	1,15	1,00	0,90	0,82
Kult, udrenert	4,0 %	1,43	1,23	1,10	1,00	0,92	0,86
Sand, grus, knust fjell, ikke telefarlig, drenert	6,0 %	1,29	1,17	1,08	1,00	0,94	0,89
Litt telefarlig materiale, drenert	8,0 %	1,22	1,13	1,06	1,00	0,95	0,90

Figur 511.5 Korreksjon av frostdybde ved frostsikring med knust fjell, sand eller grus dersom årsmiddeltemperatur avviker fra 4°C.

Materiale i grunnen	Nødvendig tykkelse, cm
Grus, sand, morene, T3	30
Silt, leire, T4, $c_u \geq 50$ kPa	50
Silt, leire, T4, c_u 37,5-50 kPa	60
Silt, leire, T4, c_u 25-37,5 kPa	80
Silt, leire, T4, $c_u < 25$ kPa ¹⁾	110

1) For undergrunn av leire med $c_u < 20$ kPa skal sikkerhet mot grunnbrudd vurderes spesielt

Figur 511.3 Nødvendig tykkelse på nederste lag mot undergrunnen ut fra anleggstekniske forhold

D	DEKKE (SLITELAG OG BINDLAG) AV BITUMINØSE MASSER (lagtykkelser i cm)			
	ADT (i åpningsåret)			
Dekketype	0 - 1500	1500 - 3000	3000 - 5000	> 5000
Myke dekketyper	4,0	4,0		
Stive dekketyper	3,0 over 3,0	3,5 over 3,0	4,0 over 3,0	4,5 over 3,5

Figur 512.1 Valg av dekkeløsninger (slitelag og bindlag), lagtykkelser i cm

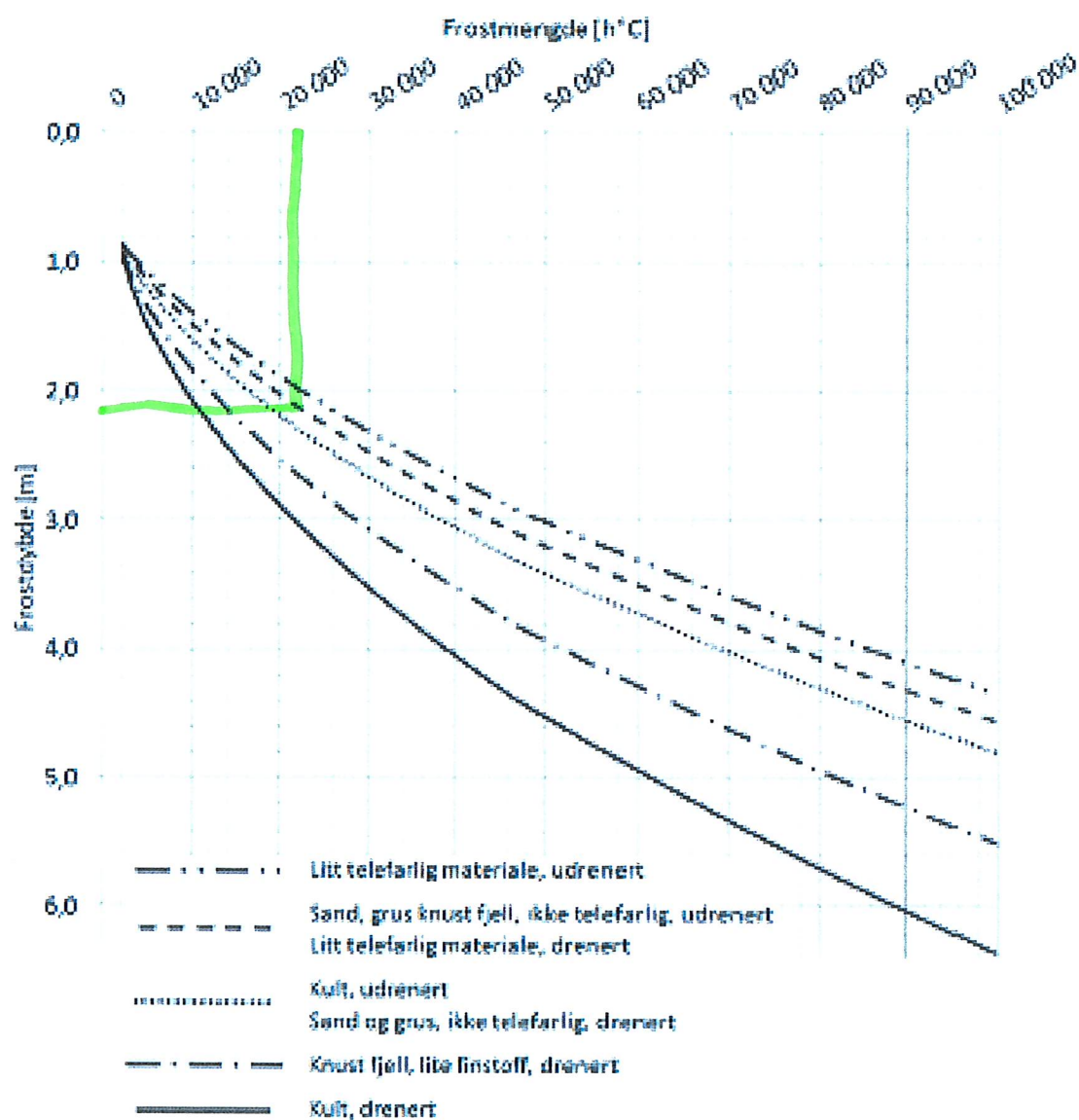
ADT	Ant. kjørefelt	Telefarlig-hetsklasse	Frostsikring	
			Dim. frostmengde	Maks ¹⁾ tykkelse overbygning
> 8000	4 eller flere	T3, T4	F ₁₀₀	2,4 m
> 8000	< 4	T3, T4	F ₁₀	2,4 m
1501 - 8 000		T3, T4	F ₁₀	1,8 m
≤ 1500		T3, T4	Tiltak for å unngå ujevnt telehiv skal vurderes ²⁾	1,8 m

- 1) Begrepet «maks» betyr i denne sammenheng at den angitte tykkelse normalt er tilstrekkelig til å unngå uakseptable telehiv selv om frostdybden er større.
- 2) Tiltak for å unngå ujevnt telehiv skal baseres på frostmengden F10.

Figur 511.1 Dimensjonerende frostmengde og maksimum tykkelse av overbygning.

Vedlegg 2 – Årsmiddeltemperatur og frostmengder

Kommune- nummer	Kommune- navn	Årsmiddel- temperatur	Frostmengder, h°C				Korreksjonsfaktorer	
			F ₂	F ₅	F ₁₀	F ₁₀₀	Min	Maks
215	Frogn	5,9	5000	10000	13 000	24 000	0,93	1,02
216	Nesodden	5,7	5000	10000	13 000	23 000	0,95	1,03
217	Oppegård	5,8	5000	10000	13 000	24 000	0,95	1,04
219	Bærum	5,8	6000	11000	14 000	24 000	0,94	1,34
220	Asker	5,6	6000	10000	13 000	23 000	0,95	1,25
221	Aurskog- Høland	4,5	9000	16000	20 000	33 000	0,92	1,18
226	Sørums	4,8	8000	14000	17 000	29 000	0,95	1,12
227	Fet	5,0	7000	13000	16 000	28 000	0,96	1,16
228	Rælingen	5,1	6000	11000	14 000	24 000	0,99	1,16
229	Enebakk	5,0	7000	13000	17 000	29 000	0,90	1,07
230	Lørenskog	5,3	6000	11000	14 000	24 000	0,99	1,05
231	Skedsmo	5,2	6000	11000	14 000	24 000	0,99	1,23
233	Nittedal	4,9	7000	12000	16 000	26 000	0,90	1,51
234	Gjerdrum	4,5	9000	14000	18 000	30 000	0,94	1,07
235	Ullensaker	4,3	9000	15000	19 000	32 000	0,89	1,12
236	Nes	4,4	10000	16000	21 000	35 000	0,87	1,14
237	Eidsvoll	4,4	11000	18000	23 000	37 000	0,94	1,19
238	Nannestad	4,2	11000	17000	22 000	36 000	0,87	1,22
239	Hurdal	4,0	13000	20000	25 000	41 000	0,91	1,25
Oslo								
301	Oslo	6,4	5000	9000	12 000	21 000	0,99	1,44
Hedmark								
402	Kongsvinger	4,0	11000	18000	23 000	38 000	0,88	1,17
403	Hamar	4,2	11000	19000	24 000	39 000	0,98	1,39
412	Ringsaker	3,9	14000	22000	27 000	44 000	0,83	1,51
415	Løten	3,4	13000	22000	27 000	44 000	0,95	1,13
417	Stange	4,0	12000	19000	24 000	40 000	0,96	1,22
418	Nord-Odal	4,1	12000	19000	24 000	40 000	0,95	1,13
419	Sør-Odal	4,2	10000	17000	22 000	37 000	0,98	1,16
420	Eidskog	4,4	9000	16000	20 000	34 000	0,94	1,19
423	Grue	3,9	12000	20000	25 000	41 000	0,96	1,25
425	Asnes	3,6	13000	21000	26 000	43 000	0,98	1,30
426	Våler	3,6	14000	22000	28 000	45 000	0,95	1,37
427	Elverum	3,3	15000	23000	29 000	47 000	0,96	1,49
428	Trysil	1,6	22000	34000	41 000	65 000	0,82	1,24
429	Amot	2,4	18000	27000	34 000	54 000	0,99	1,26
430	Stor-Elvdal	2,1	17000	26000	32 000	51 000	0,89	1,54
432	Rendalen	2,2	14000	21000	27 000	43 000	0,99	1,58
434	Engerdal	0,1	24000	36000	44 000	69 000	0,88	1,08
436	Tolga	0,8	20000	30000	37 000	60 000	0,94	1,34
437	Tynset	1,2	17000	27000	34 000	55 000	0,70	1,17
438	Alvdal	1,6	17000	26000	32 000	51 000	0,89	1,18
439	Follidal	0,3	21000	31000	37 000	58 000	0,86	1,29
441	Os	0,4	20000	31000	38 000	59 000	0,98	1,24
Oppland								
501	Lillehammer	3,8	14000	22000	27 000	43 000	0,91	1,52
502	Gjøvik	4,3	12000	19000	23 000	38 000	0,99	1,36
511	Dovre	2,6	12000	19000	23 000	37 000	0,96	1,97
512	Lesja	1,3	17000	26000	32 000	50 000	0,59	1,34
513	Skjåk	2,4	17000	26000	32 000	50 000	0,48	1,35
514	Lom	2,3	16000	25000	30 000	48 000	0,90	1,78
515	Vågå	3,0	11000	18000	23 000	37 000	0,90	3,00
516	Nord-Fron	3,6	11000	17000	21 000	34 000	0,94	1,66
517	Sel	3,2	10000	16000	20 000	32 000	0,99	1,71
519	Sør-Fron	3,3	13000	20000	25 000	39 000	0,88	1,71
520	Ringebu	3,6	14000	21000	25 000	40 000	0,93	1,97
521	Øyer	3,6	16000	25000	30 000	48 000	0,83	1,18
522	Gausdal	3,6	14000	21000	26 000	42 000	0,93	1,80
528	Østre Toten	4,0	12000	20000	25 000	40 000	0,92	1,33
529	Vestre Toten	3,4	13000	21000	26 000	42 000	0,97	1,17
532	Jevnaker	4,5	10000	17000	21 000	34 000	0,99	1,17

Figur 511.4 Frostdybde ved frostsikring med knust fjell, sand eller grus, årsmiddeltemperatur 4°C.

H/S/A

DIMENSJONERINGSTABELL FOR HOVED-, SAMLE- OG ADKOMSTVEGER (lagtykkelser i cm)

		TRAFIKKGRUPPE					
		(Antall ekvivalente 10 t aksler pr. felt i dimensjoneringsperioden, N, mill.) Beregning av trafikkgruppe, se pkt 510.2					
		A (< 0,5)	B (0,5 - 1)	C (1 - 2)	D (2 - 3,5)	E (3,5 - 10)	F (> 10)
DEKKE		Dekketype og tykkelse velges på grunnlag av ADT i åpningsåret, se pkt. 512.3 / figur 512.1					
BÆRELAG		Tykkelse (cm), bærelag					
Anbefalte materialer:		9	10	11	12	13	14
Ag		5 over 6	6 over 7	6 over 8	7 over 8	7 over 9	7 over 10
Ag over Ag		5 over 10	6 over 10	7 over 10	8 over 10		
Ag over Ak		6 over 5	6 over 7	6 over 9	6 over 10		
Ag over Gja ³⁾		5 over 10	6 over 10	7 over 10			
Ag over Fk		20					
Fk							
FORSTERKNINGSLAG PÅ							
Materialtype i grunnen:	Bæreevne gruppe	Tykkelse (cm), forsterkningslag med lastfordelingskoeffisient $a = 1,0$					
Fjellskjæring, steinfylling, T1 ⁴⁾	1	30	30	30	30	30	30
Grus Cu ≥ 15 , T1	2	30	30	30	30	30	30
Grus Cu < 15, T1 Sand Cu ≥ 15 , T1 Fjellskjæring, steinfylling T2 ⁶⁾	3	30	30	30	40	50	50
Sand Cu < 15, T1 ⁴⁾ Grus, sand, morene, T2	4 ⁷⁾	40	40	50	60	70	80
Grus, sand, morene, T3	5	50	60	70	70	80	90
Silt, leire, T4, $c_u \geq 50$ kPa	6 ⁷⁾	60	70	70	80	90	100
Silt, leire, T4, c_u 37,5-50 kPa	6	60	70	80	80	90	100
Silt, leire, T4, c_u 25-37,5 kPa	6	60+20 ¹⁾	70+10 ¹⁾	80	80	90	100
Silt, leire, T4, $c_u < 25$ kPa ²⁾	6	60+50 ¹⁾	70+40 ¹⁾	80+30 ¹⁾	80+30 ¹⁾	90+20 ¹⁾	100+10 ¹⁾
BÆRELAGSINDEKS BI_s ⁵⁾		39	45	50	54	62	65
<p>1) Tall med pluss foran er knyttet til anleggstekniske forhold.</p> <p>2) For undergrunn av leire med $c_u < 25$ kPa skal forsterkningslagstykkelse og sikkerhet mot grunnbrudd vurderes spesielt.</p> <p>3) Tykkelsene forutsetter en lastfordelingskoeffisient på min. 1,75. Ved lastfordelingskoeffisienter mellom 1,35 og 1,75 må tykkelsen økes for å overholde kravene til indeksverdier.</p> <p>4) Sand med Cu < 5 skal vurderes særskilt.</p> <p>5) Definisjon av bærelagsindeks (BI_s), se vedlegg 4.</p> <p>6) Fjellskjæring omfatter både dyp- og grunnsprengning, for grunnsprengning er det krav om min 0,75 m fra vegoverflate til topp av knøler, se pkt. 226.3.</p> <p>7) Tykkelsen på forsterkningslag over isolasjonslag av XPS, lettklinker og skumglass må også vurderes ut fra anleggstekniske forhold.</p> <p>GRUNNFORSTERKNING: Nødvendig tykkelse av grunnforsterkningslag for at dette skal kunne betraktes som undergrunn ved dimensjonering av overbygning er vist i figur 510.10.</p> <p>FROSTSIKRING: Om bæreevnemessig dimensjonering ved ulike typer frostsikring, se kap. 511.</p> <p>Cu og c_u: For velgraderte og/eller grove masser brukes <i>graderingsfall</i> (C_u eller Cu, fra engelsk: Coefficient of uniformity) som er definert som d_{60}/d_{10}, se vedlegg 13. For leire brukes begrepet <i>udrenert skjærfasthet</i> (c_u, engelsk: cohesion, undrained).</p>							

Figur 512.2 Dimensjonering av vegger med asfaltdekkte, lagtykkelser i cm

a	Material- beteg- nelser	Bindemiddel Kvalitet vegbitumen Kvalitet myk bitumen	Lastfordelings- koeffisient, normalverdi	Vannemfintlig materiale
				7-15 % < 63 µm
Vegdekker				
Varmblandet asfalt unntatt drengasfalt	Sta, Top, Ab, Aqb, Ska	Vegbitumen 35/50 50/70-160/220 ≥ 250/300	3,5 3,0 2,5	
Drengasfalt	Da	Vegbitumen, PMB	2,0	
Mykasfalt	Ma	Myk bitumen V ₂ ≥6000 V ₂ <6000	1,5 1,25	
Emulsjonsgrus, tett	Egt	Vegbitumen Myk bitumen V ₂ ≥6000 V ₂ <6000	2,0 1,5 1,25	
Asfaltskumgrus	Asg	Vegbitumen Myk bitumen V ₂ ≥6000 V ₂ <6000	1,75 1,5 1,25	
Enkel/dobbel overflatebehandling	Eo/Do	Vegbitumen Myk bitumen	1,5 1,25	
Enkel/dobbel overflatebehandling med grus	Eog/Dog	Myk bitumen V ₂ ≥6000 V ₂ <6000	1,5 1,25	
Gjenbruksasfalt, kaldprodusert	Gja	Vegbitumen Myk bitumen	1,75 1,5	
Bærelag				
Asfaltert grus	Ag	Vegbitumen 50/70-160/220 ≥ 250/300	3,0 2,75	
Asfaltert pukk	Ap	Vegbitumen	2,0	
Penetrert pukk	Pp	Vegbitumen	1,5	
Gjenbruksasfalt, kaldprodusert	Gja	Vegbitumen Myk bitumen	1,75 1,5	
Gjenbruksbetong	Gjb I		1,25	
Forkilt pukk	Fp		1,25	
Knust fjell	Fk		1,35	
Knust asfalt	Ak		1,35	
Knust grus	Gk		1,25	
Forsterkningslag				
Grus, Cu ≥ 15			1,0	
Pukk, kult			1,1	
Knust asfalt	Ak		1,1	
Gjenbruksbetong	Gjb I Gjb II		1,0 0,9	
Isolasjonslag				
Skumglass			0,9	
Lettklinker			0,9	
Frostsikringslag				
Pukk, kult			1,0	0,75
Sand, grus, Cu ≥ 15			1,0	0,75
Sand, grus, Cu < 15			0,75	0,5

Figur 510.9 Lastfordelingskoeffisienter, a

Oppgave 1

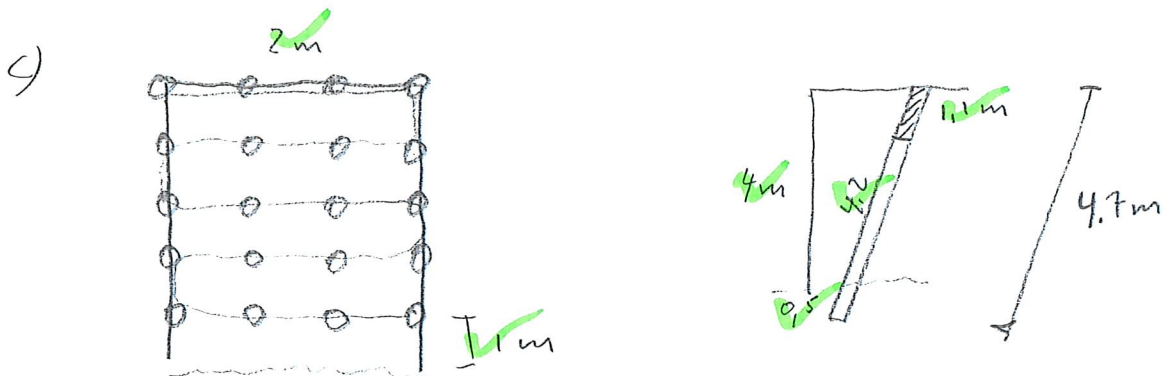
a) 1.2 m legges ut i ca 70 cm som komprimeres 20% - totalt 2 lag
 Forbruk $2520\text{ m}^2 \cdot 1.2\text{ m} \cdot 1.2 = \underline{3628.8\text{ m}^3}$

b) Belastning $(20 - 3.5)\text{ kN/m}^2 \cdot 1.2\text{ m} = 19.8\text{ kN/m}^2$ lettelse
 Total masse lettelse: $19.8\text{ kN/m}^2 \cdot 2520 = 49896\text{ kN}$
 Hver av de 24 stk 2 etj. leilighet kan
 Være $49896/24 = 2079\text{ kN} = \underline{208\text{ tonn}}$

Oppgave 2

✓ a) se side 131

✓ b) se side 133

Senic $20 \times 3.6\text{ ohm} + 5\text{ ohm} = \underline{77\text{ ohm}}$

Borkullblangde 4.7 m

Ladningslangde 3.6 m

Braker $5\text{ stk} \cdot 700\text{ mm} = 3.5\text{ m}$

Ladningsmengde pr. hull: $0.54\text{ kg} \cdot 5 = 2.7\text{ kg}$

Total ladningsmengde $2.7\text{ kg} \cdot 20 = 54\text{ kg}$

Spesifikt forbruk: $\frac{54}{5 \cdot 20 \cdot 4} = \underline{1.35\text{ kg/m}^3}$

SPRENGNINGSFORLØP

Figurens tidsaspekt = ½ sekund.

Tennere er vist fra side 144.

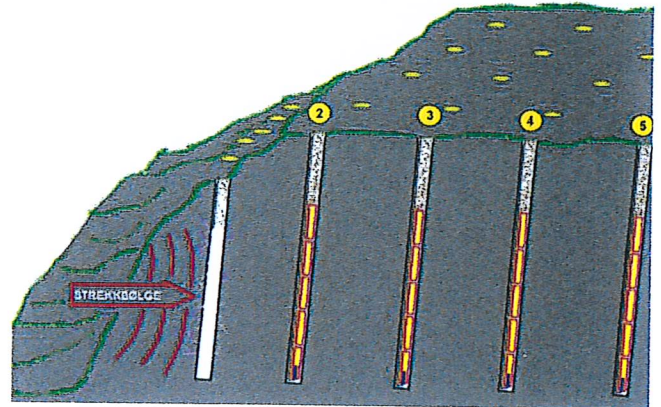
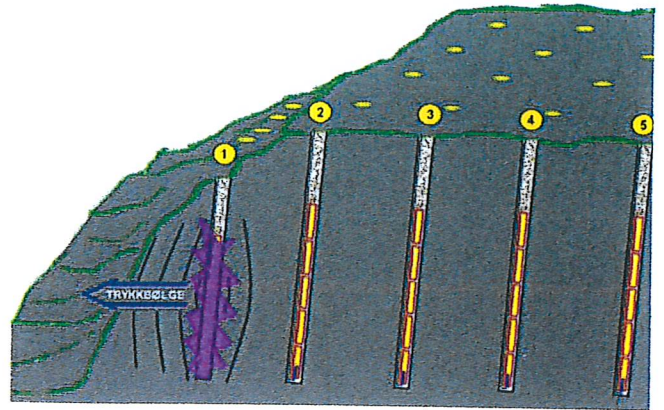
Når den første raden ① har detonert blir det støtbølger mot fri overflate og som da gir et trykk i berget.

Samtidig trenger sprenggasser med høyt trykk inn i sprekker og riss, men berggrunn tåler høyt trykk.

Når støtbølgene når en fri flate vil de returnere, og lager da et strekk i fjellet.

Samtidig presser sprenggassene fortsatt i sprekkenes.

Berg har ikke nok fasthet til å tåle strekkkrefter og strekkes derfor i stykker og kastes frem (ut) av sprenggassene.

Det lages nå en ny, fri flate foran neste hullrad ② som har høyere tennernummer.

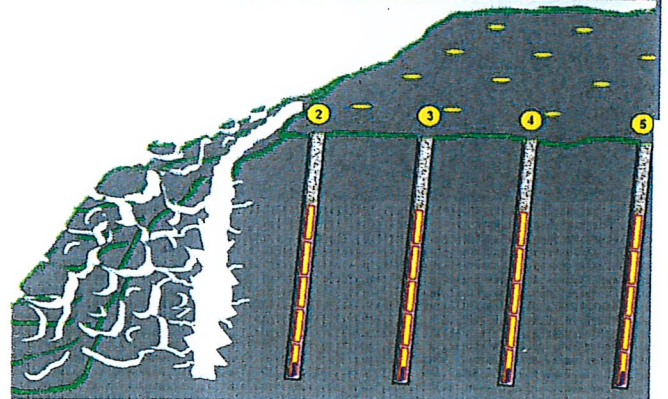
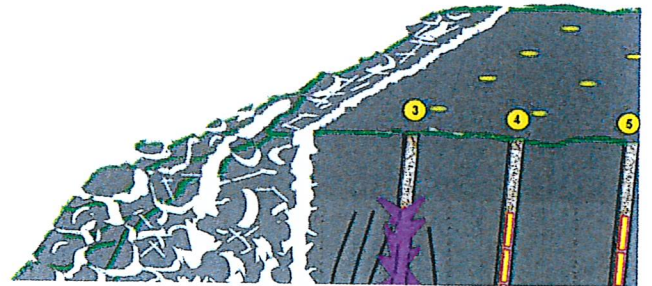
Sprengsteinen som ble løsgjort i hull ① er nå på vei ut fra pallen.

Når neste rad ③ går av, er det også en fri flate foran som vil returnere støtbølgen og lage strekk i berggrunnen.

Slik vil det fortsette til siste rad er initiert og detonert.

Figuren viser at to rader har detonert og den tredje detonerer nå.

Bakbryting bak den siste raden er at fjellet løsgjøres litt bakenfor borhullet. Hvor mye og hvor lang bakover avhenger av bergartens mineralogi, oppsprekking, lagdeling samt strøk- og fallforhold.

KONTURSPRENGNING

Kontursprengning omfatter boring og sprengning av ladede hull i konturen (en avslutning). Som sprengstoff ved kontursprengning brukes ofte rørladninger (141) eller redusert ladning for å skåne fjellet.

C er hull som bores tett, langs f.eks. nabotomt eller en bygning.

Preplitting (forhåndssplitting) er å sømbore, lade og sprengre konturhullene før hovedsalven.

Slettsprengning er å sømbore, lade og sprengre hele salven og med de siste tennernumrene langs konturen. Eventuelt kan konturen tas for seg selv til slutt.

Bakbryting er knusing eller oppsprekking bak siste hullrad eller utenfor kanthull. For å hindre bakbryting og for å få en pen, gjenstående flate kan det sømbøres langs sidekanten og i bakkant. Hullene kan være uladet og fungerer da som bruddanvisere, eller ladet med det første tennernummeret som brukes.

Spalteboring er en metode for å få en slett flate. Hullene bores helt inntil hverandre og nye sidehull styres av det foregående. Det blir lite behov for rensking.

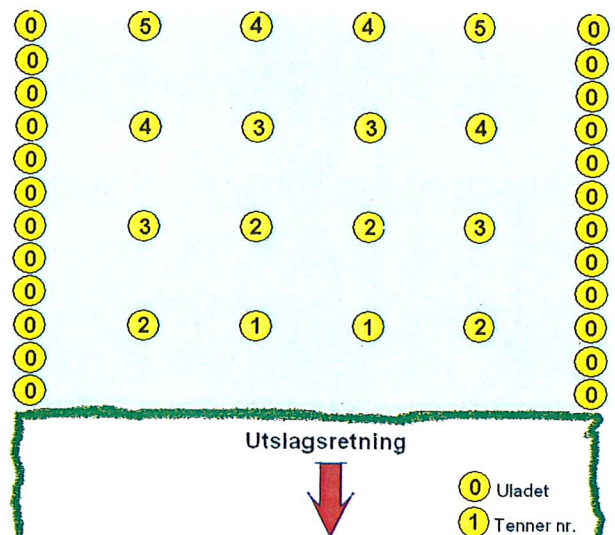
Forsiktig sprengning med sømboring gir vanligvis en pen, gjenstående vegg.

Sømboringshullene lades ikke og det bores tett.

Hullene blir da å betrakte som en gjennomgående, fri flate.

OPPGAVE

Tegn linjer mellom like tennernumre og studer mønsteret på figuren til høyre.

Sømboring med grovhull.

Resultatet ble en slett vegg uten oppsprekking eller bakbryting.

Fasit

oppgave 3. A=10%, B=20% C=10%

A)

$$N = \frac{f * \text{ÅDT} - T * 365((1,0 + 0,01 * p)^n - 1)}{(0,01 * p) * C * E}$$

$$N * (0,01 * p) * C * E = f * \text{ÅDT} - T * 365 * ((1,0 + 0,01p)^n - 1)$$

$$\text{ÅDT} - T = \frac{N * (0,01p) * C * E}{f * 365((1,0 + 0,01 * p)^n - 1)}$$

$$(\text{ÅDT} - T = \text{ÅDT} * 15\%)$$

$$\text{ÅDT} = \frac{21000000 * (0,01 * 2) * 2,4 * 0,424}{0,4 * 365 * ((1,0 + 0,01 * 2)^{20} - 1)}$$

0,15

$$\text{ÅDT} = \frac{6024}{0,15} = 40160$$

B)

Fra Figur 512.2. Trafikk klasse F → bærelag 14 cm AG, forsterkningslag (bæreevnegruppe 3) 50cm

Fra figur 512.1. ÅDT > 5000 → dekke 3,5 cm AB over 4,5 cm AgB

Fra figur 511.1. ÅDT > 8000 og flere en 4 felt medfører dimensjonerende frostmengde F100

Fra tabell vedlegg 2 for Oslo kommune ved F100 = 21000hC⁰ og Årsmiddeltemperatur = 6,4C⁰

Korreksjon faktor for frostnedregning årsmiddeltemperatur 6,4 grader → 0,87

Frostnedregning fra Figur 511.4 2,1 meter, multiplisert med faktor 2,6m * 0,87 = 2,26m

2,6

Følge fail ickne

Lag	Materiale	a	Tykkelse (cm)	A*h
Slitelag	AB	3	3,5	10,5
Bindlag	AgB	3	4,5	13,5
Bærelag (øvre+nedre)	Ag	3	14	42
Forsterkningslag	Kult	1,1	50 → 45	55 → 49,5
Frostsikringslag	Knust fjell, lite telefarlig	1	159	159

Bærelagsindeks, alle materialer med lastfordelingskoeffisient $a > 1,25$

Slitelag + Bindlag + Bærelag = 66 altså større en 65 ok

Styrkelagsindeks $SI = BI + h * a = 65 + 50 * 1 = 115$

Beregner tykkelse forsterkningslag. $T = (SI - BI) / a \rightarrow (115 - 65) / 1,1 = 45$ cm

Tykkelse frostsikring = $226 - 3,5 - 4,5 - 14 - 45 = 159$ cm

Ny Kontroll SI, krav 115, dekke+bærelag=66 + forsterkningslag 49,5 + frostsikringslag 159 = 274,5

C)

- >1500 ÅDT HB N200 Side217 figur 511.1
- Skumglass og lettklinker N200 Side220-221
- Sand og grus, knust fjell, lettklinker/ skumglass, ekstrudert polystyren N200 Side217
- fartsnivå, klima og lokale forhold, fra Forelesningsnotat NTNU
- Temperaturer under frysepunkt, vann, telefarlig grunn fra Forelesningsnotat NTNU
- aksellast, aksellkonfigurasjon, hjulkonfigurasjon, dekkdimensjon, lufttrykk, fjøringsystem fra Forelesningsnotat NTNU
- Los Angeles, Flislighet, kulemølle, micro delvall HB N200 Side250 figur 520.1
- Ressurskapasitet - ytelse under ideelle forhold lasting i et grustak f.eks
Skiftkapasitet - faktisk kapasitet under normale forhold 50-75 % av ressurskapasitet
Fra Anleggsboka, skanner inn side når jeg er tilbake i morgen
- Massetransport – tranport av masser over lengre avstand ofte ut av anlegget
Masseflytting – intern kjøring av masser på anlegget
Fra Anleggsboka, skanner inn side når jeg er tilbake i morgen

10. IG, Gravesøknad, arbeidsvarslingsplan, Gravemelding

Fra Anleggsboka, skanner inn side når jeg er tilbake i morgen